

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminea, F6ia, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tiera esterne 16 fl. v. a. pe un anu séu 40 doidiacari, or 3 galbini mon. sunatoria. Se prenumera la postela c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 81.

Brasiovu, 25/13 Octobre, 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Catra On. Cititori.

Se reinnoiesce prenumeratiunea la „Gaz. Transilvaniei“ pe patrariulu din urma cu 3 fl. v. a. dela 1-a Oct. pana ult. Dec. st. v. cu acelu adausu, ca impregiarile cele seri6se si critice pentru pusetiunea n6stra pretindu imultirea textului, care numai cu unu concursu de ajutoria tempuria se p6te face. La ceea ce acuma inse cu voce imperi6sa ne silesce preste poteri lupt'a constitutionala, care trebue se o sustienemu.

Totuodata provocamu t6te capacitatile natiunii n6stre, c6 se ne ajute cu feturile ingenialoru, ale patruindiatii, esperientiei si vighit6riei observari si descoperiri a tuturor simt6meloru si miscariloru, care ar' fi indreptate in contra dreptului nostru politicu-natiunalu c6 natiune a 4-a regnicolaria, pentru a carei aparare constitutionala se ne damu man'a a sustiené ori-oe lupta ni s'aru pune in prejudeciulu dreptului acestuia c6 natiune politica perfectu coegala. In pericule se vede virtutea! Noi vomu starui a informa pe On. Publicu cititoru cu cea mai incordata acuratetia despre t6te. Deci in pusetiune de ordine si seriositate harbatésca se continuamu lupt'a constitutionala toti din t6te resputerile in scrisu, in vorba si in facta legala, parasindu indiferentismulu si usioritatea de minte, care om6ra. — Wesselényi Nicolaus in critic'a Sz6zatului (1843) dise: „Se afla in istoriele natiuniloru momente fortunade, pe care, déca le lasa nefolosite la timpulu seu, ele neoi odata séu numai f6rte cu anev6ia se mai reintorcu.“ La aceste cuvinte se ne facemu atenti unii pe altii, c6 se nu calcamu pe unu terenu scundu, periculosu, in care se ne inglodamu pentru a nu mai reesi la dreptulu de natiune politica. Pres'a e midiloculu oelu mai competentu a sustiené si lamuri opiniunea publica si a procede in antepostu la lupta. Deci se nu o lasamu nesprijinita, ci se i damu nutrimentu din t6te unghiurile cu poteri unite.

O indreptare dupa indreptarea „Telegr. R.“

Fienduca in Nr. 79 alu „Gazetei“ faci'a I-a col6n'a a 2-a seri'a 16 din diosu in susu la cuviutele: „a responde negativu cu privire la obiectu“ s'a fostu pusu unu semnu alu intrebarii (?) fienduca mai susu se disese, ca numai cu privire la forma nu se invoiesce archiereulu la conchiamarea congressului, indreptamu acuma acelu semnu dupa rectificarea, ce a fact'o „Telegrafulu“ in Nr. 79, in care adause cuvintele remase afara din vin'a colegatoriului, asia dara e a se ceti: „care au silitu pe Ecs. S'a br. Si aguna a responde negativu, nu cu privire la obiectu, ci la forma.“

„Acel carii au scapatu pe Austri'a.“

(Capetu.)

Amu priceputu t6te acestea, voru observa cititorii, ci la intrebarea din titula inca totu ne-ai remasu datoriu.

Prea adeveratu ca la intrebarea principala, la care ar' fi trebuitu se raspunda acestu articulu, pana acum n'amu vorbitu nimicu; caus'a inse este, ca urmarindu noi cursulu ideiloru diariului „Korunk“, in respectivulu articulu alu aceluasi aflaramu orice altu, numai respunsu la intrebarea din titula, nu, pentru ca a sustiené numai simplu, ca pe Austri'a in an. 1849 o a mantuitu Rusii, acesta inca nu e nici unu respunsu. Adeveru istoricu preste totu, inca si atunci candu acelu e ou totulu in contra n6stra; pentru Ddiu se nu suferimu a se mai falsifica inca istoria timpului nostru, ajungane odata cu falsificarea celei mai vechi, de a carei mintiuni intretiesute prin ea nici dupa cele mai grele osteneli ale scrutatoriloru lumea nu p6te scapa.

Asié, cine au mantuitu pe Austri'a? Romanii transilvani de siguru ca nu, nici in 1849 si nici odata de candu Transilvania venise mai antaiu sub protectiune si dupa aceea sub suveranitatea imperatului Romaniloru, care apoi lu6

si titul'a de principe alu Transilvaniei; oi adeverulu este atata, ca de candu o parte din boierii Transilvaniei se determinase a scapa tier'a cu orice pretiu de protectiunea séu mai bine de impilarea turcésca, de atunci romanii au conclucratu alaturea si la t6ta ocasiunea, pentruc6 imperatulu Romaniloru se ajunga protectoru si apoi suveranu alu Transilvaniei. Asié au cerutu interesele reciproce, pentruca in politica interesulu decide. In cursulu seculului trecutu si in acest'a pana la 1848 romanii au observatu la mai multe oasiiuni, ca pre candu diet'a tierii le deneg6 loru c6 unei natiuni orico drepturi politice si chiaru o multime de drepturi cu o cerbicia rara, ear' pe suveranu ilu leg6 prin juramente tari, c6 se nu cutese a se abate vreodata dela vointia claselor si natiuniloru privilegiate, pe atunci domnitoriloru din cas'a Habsburg li se facea mila de plansorile romaniloru si folosinduse de unele conjuncturi, candu cu o diploma, patenta, rescriptu, adica curatu pe cale absolutistica, candu earasi in urmarea unoru evenimente extraordinarie mai tempindu rig6rea legiloru constitutionale, mai intindea si romaniloru cate unu dreptu, ii mai lu6 in aparare asupra boieriloru si a patriciiloru, mai naint6 si dintre ei la ranguri inalte c6 pre unu Para, Mehesi, Costa etc. *). Din acésta portare a dinastiei a urmatu ca interesulu se prefac6 in multiamita si in simpatia; de aici apoi fu, ca pe romanii in orice timpuri grele ii affi totudeauna in partea dinastiei, de aici este, ca oricatu s'au silitu unii a incurca pe romanii, in comploturi si revolutiuni, ei niciodata n'au reesitu intru nimicu, de aici ca sub Maria Teresia graniti'a militar'a s'a infiintiatu mai usioru de catu pe airea, de aici ca ei in anii 1848/9 mai alesu dupace s'a dechiaratu resboiu deadreptulu dinastiei, la provocarea facuta loru in 18 Oct. au saritu cu totii, macarca dupa dreptu cuventu ar fi fostu de ajunsu a dá recrute, contributiune si cortele si asié mai departe. Sciu eu f6rte bine ca asemenea adeveruri la multi ómeni le vatama greu urechile, si eu insu'mi marturisesou ca miar placea mai bine candu asiu affa ca dietele Transilvaniei au fostu facia cu romanii mai liberale decatu dinasti'a, inse n'am ce face, ca nu pociu suferi nicairi mintiun'a, dietele catra romanii au fostu multu mai necrutiat6re de catu oricare domnitoru absolutu. Este amaru, e dorerosu si tristu acestu adeveru pentru orice patriotu incalditu de simtieminte constitutionale, elu inse este adeveru. Dea ceriulu c6 incai pe viitoru se fia altmintrea.

Asié dara nici romanii transilvani, nici t6ta natiunea romanésca locuit6re in provinciile cate se tienu de monarchia n'au mantuitu niciodata pe Austri'a si oare sustiene asemenea tese, nu scie, ce vorbesce si nu cun6sce de loou istoria aceste tieri **). Natiunea romanésca inse au fostu, este si remane unu factoru potinte, pe care monarchia la orice casu de pericule p6tc conta de siguru pe atat'a pre catu conta si ea de siguru, nu la grati'a ci la dreptatea domnitorului Austriei si a respectiveloru legislative. In orice resb6ie celu mai pucinu cincidieci mii romanii impartiti prin regimentele imperatesoi au statutu pe campurile de batalia alaturea cu alte trupe sc6se din alte pop6ra si niciodata din vin'a romaniloru vre o batalia nu s'a perdutu. —

Asié dara cine a mantuitu pe Austri'a in 1849? Rusii? Nu, ci in prim'a lini'a insurgentii prin decretulu parlamentului din Debrecinu de dato 14 Aprile, apoi germanii prin secaturele loru parlamentare dela Frankfurtu, si prin mai multele loru incercari republicane; alaturea cu acestia, armat'a austriaca, t6te pop6rale remase constante in credintia si c6 lupt'a se nu mai tienu inca unu anu — c6 mai multu totu nu tienea, venira si rusii spre a sugruma dintr'odata intrég'a revolutiune.

G. B.

*) Cei doi consiliari la curte, cesta cancelariu la guberniu.

**) Pre candu scriamu acestea ne veni la cunoscintia si respectivulu articulu „Reforma“, la care inse ia respunsu K. precum i s'a cuvenitu.

Pentru nobili.

Responsulu lui Petru — nobilu donatariu — la intrebarile lui Ioane nobilu armalistu din comitatulu Solnocului inferioru! —

Me intrebi Ioane, ca adeveratu-i acea, ce ni au disu domnii amblamdu pe sate, ca déca om alege deputati la dieta dela Clusiu, dintre dumniiloru, atuncoia omu fi eara cum amu fostu mai de multu, n'om plati atata portia, omu puté ferbe horinca (vinarsu) si omu puté semena, vinde si cumpará duhanu, — n'omu plati nici unu feliu de dari asia mari, ca dumniiloru — cá domni avuti or' slugi cu plati mai mici, decatu au slugitu deregatorii de romani, — frate! pentru mine ar fi bine déca aru fi asia, cum amu fostu inainte de revolutiune, pentruca io, precum scii si tu n'amuplatitu portia pe capu, fiindu donatariu, — dara tu, si atuncia ai platitu cate 4 fl. in argintu, — prin urmare acuma dara aru trebui se platesci apoi eara cate 4 fl. 20 cr. v. a. de care amu scapatu numai in anulu acesta in orecatuya, de órece acuma platumu numai cate 3 fl. — apoi nu scii tu aceea ca si catu au scadiutu portia capului, acea ni au castigatuo numai domnii nostri deputatii de romanu, dela diet'a, unde chiaru unu deputatu de alu nostru au poftitu, cá se se stérge intréga porti'a capului, dara — dupa cum scimu ungunii si sasii nu s'au invoitu, ca ei séu temutu, ca se va ridica portia pamentului, cá si in tíera ungunésca la 16⁰/₀ (dela suta) déca s'a sterge a capului, — ba audu eu pe domni de unguni vorbindu si acuma, ca n'a mai puté face nici guvernulu inaltiatului imperatu, cá aicua se fia pamentu si pe viitoriu mai eftinu, decatui in alte tieri, ca asta nui dreptate, dupa cum au strigatu si deputatii nostri in dieta, ci ori si cum, totu or cauta se urce darea pamentului, si se stérge a capului, cá se fia asia de micu cum-i si in Chioaru si in Selagiu, — apoi cá se ferbemu noi vinarsu, si se avemu duhanu slobodu, acésta o dorescu si domnii nostri de romanu, si déca va fi modru, ne or' castiga o ei si acésta, de se póte, — inse noi nu vremu a fi mai buni decatu alte neamuri din imperatia, — dara tocma pentru acea dorimu, cá se scapamu odata de portia capului, cá se ni se faca dreptate, — candu or cereo acésta domnii de ungunu, atuncia vomu crede si noi, ca ei inca sciu a fi drepti, si ne voiescu si ei binele, — dar' pana ce ei lucra numai intr'acolo, cá se nu scada nici decatu portia capului, pana atuncia se sciti, ca ei vreu numai a ne insiela, cá se ne invoimu in unia cu tíera ungunésca, — care noua de vóia buna nu ne trebue in asta viatia, ca noi nu voimu a ne vinde tíera la unguni, care eara potu se faca apoi cu noi, cum au mai facutu in 1848, — dara de vre inaltiatulu imperatu se unéscu tierile la olalta? — binei! — dara noua nici atuncia nu ne trebue limba ungunésca in acésta viatia, noi voimu a trai, si a muri cá romani, in credintia adeverata catra Imperatu, catra metropolitulu dela Blasiu, care inoa nu vré a ne face unguni, catra deregatorii si preoti de romani, — eara acelora, cari numai se batjocurescu cu limb'a nóstra si cu noi, nu le vomu crede nici odata, si nu vomu vinde sangele nostru celu adeveratu, cum au facutu Juda, care apoi s'au spendiuratu, — séu nu scii, tu acea? ca inaltiatulu imperatu inca ne scrie noua acuma numai romanesce, dara ungunii nu vreu nici de o m a ne scrie, ca ei vreu a fi mai mari domni peste noi si decatu imperatulu! ba audu ca prin tíera vorbescu si scriu protocólle si romanesce la marcaluri, si la strinári inca si la Clusiu si pe airile, unde su hispani de grofi si baroni, numai singuru (?) in Desiu nu vreu ungunii nici decum a suferi limb'a romanésca, de si domnii nostri au poftituo, — apoi se le ordemu noi? ferésca Dumnedieu, dóra nu amu nebunitu. — Earu, candu or' fi deregatorii fara plati, cum au fostu mai de multu, atuncia eara si or' cumpara in 2—3 veri joszaguri de pe peile nóstre, globindune pentru tóta nimica cate ou 12 fl. in argintu — se póte dara deregatoriile pentru plati hotarite!

Vrei se scii ca pe cine omu alege deputati? frate camesia totdeauna-i mai aprópe decatu sumanulu, — noi, de oru vre alege ai nostri, i omu alege eara, cá scimu, cá ei ne voiescu binele, casu din sangele nostru, — dara de nu or' vre domnii nostri, se se duca la diet'a unguniloru la Clusiu, — atuncia dieu nomu alege unguni, — ci mai bine neomu duce cu toti eara pe a casa, séu mai bine, déca nu omu scii ca cine or fi deputati nostri? nici nu omu esi de a casa.

Vrei se scii, ca la dieta ce or face? — da ce se faca? In. imperatu le a spusu verde unguniloru si in an. 1861 ca nu va intari unia, pana nu or face dreptate romaniloru, — si asia se va intemplá acuma eara, pentruca vorb'a imperatului e santa! de órece asia su tóte semnele, ca ungunii nu voiescu cá se fimu si noi cu asemene drepturi politice, precum

sunt ei, — ei nu voiescu a ne respecta de natiune politica, ci vreu a face unia, cá se remanemu apoi eara de lipituri, si se ne incarce limb'a ungunésca dupa gutu, si se ne dè deregatori numai de ai loro cum ne au datu si inainte de revolutia, si si in an. 1861. — En respectesene ungunii natiunalitatea politica, uitese la noi cá la frati, nu cá la slugile loro, ca noi inca suntemu nobili, cá si ei, — vorbésca si ei cu noi in limb'a nóstra, precum vorbimu si noi cu ei si in limba loro, si precum a vorbitu chiaru si imperatulu catra diet'a nóstra din Sibiiu de mai anu atuncia nu ne banuimu noi, orce vomu face cu totii fratiesce vomu primi si apea. —

— Eti multiamescu bade Petre, si fii siguru ca pe mine dieu nu m'oru insiela cu minciuni, ca eu inca mai bine vreu a trai cu omenia cá romanu crestinu, decatu se me facu lingau de blide, si se le beu beutur'a loro! — Apoi audu, ca la Desiu acuma pe toti carpacii de cisme iau scrisu de nobili, numai cá se invinga cu numerulu; — déca i asia? apoi ce se si cautamu noi pe acolo? atuncia mai bine aléga dara cismasi, si dubalari deputati, se nu ne mai póte pe drumuri, candu pe romani, déca nu platescu 8 fl. dare de pamentu nui lase a luá parte la alegeri, déca nu su nobili. — Dieu legea din 1863 au fostu pentru romani coloni mai drépta, — dara atuncia eara amu remasu noi cá nobili seraci afara, — noi inse amu vré, cá se iè si ei cu noi parte dimpreuna la alegerea de deputati, cá se fimu cu toti la olalta, acésta credu, ca aru fi santa dreptate, ce eara ni a dao imperatulu, precum ni au mai datuo, déca vomu remané credintiosi! — Sanetate buna eti poftescu! — Unu nobilu de sate.

Fogarasiu 22 Oct. Partit'a ultramagiara de aici a chiamatu pre cale telegrafica pe cont. Eszterházy dela Clusiu si pe cont. Haller dela Fejérháza candidandui totu odata de deputati ai Fogarasului (orasiului). Celu d'antain a sositu aici alaltaeri, cestu din urma se astépta. Eri a fostu adunare, la care a luat parte si unu romanu asesorele G. Mayer, care a tienutu o cuventare catra c. Eszterházy si ceilalti unguni adunati, de colórea cea mai unionistica-magiara.

Intra altele a disu: ca elu este unionistu — si pártinesce uniunea, nici crede ca se va afla vre unu omu de omenia, care-se nu se bucure, ca s'a chiamatu diet'a la Clusiu in „sal'a cea santa“ — a uniunei; pe Eszterházy — (care si a perdutu o mana in revolutiunea contra romaniloru si a tronulului 1848) — lu dechiara de „martirulu, care s'a luptatu pentru dreptate,“ (!??) pentru aceea elu va vota pentru Eszterházy de deputatu la dieta.

Intr'aceea partit'a cea mai moderata ungunésca de aici — nimicu vrea a sci de cei doi candidati, ci voiesce a alege cu totulu altii.

Cuventarea romanului a facutu intre romani fórt e mare indignatiune, eara intre ungunii mai intiepti a scornitu mare neincredere, sciindu, oa in an. 1861 cu ce spiritu natiunalu romanu vorbiea si acum si-a intorsu asia pre neasteptate mant'a.

Acestu romanu este uniculu la noi, care e slabu de angeru! —

Mane adunarea com. centrale, despre care mai tardiu.

Din comitatulu Albei superióre. In „Kol. Közlöny“ scrie Haller junior cumca marcalulu a decursu fórt e disordinatu. Dupace s'a asediatu unu comitetu de alegeri comitele supremu indata a si desfacutu marcalulu, ér' la mésa romanii cu sasii au fraternisatu si numai unu jude a redicatu toastu pentru uniune. — Aici se mai dovedi, catu sunt ómenii de flamendi de posturi, pentruca se asteptá: date diosu me, se me suiu eu. Ce privesce la egal'a indreptatire a limbeloru apoi se sculá si aici unu preotu si pretinse respectarea limbei romane intocma; inse unii magiari se provocara la legile din 1843, dupa cari limba oficiósa li numai cea magiara. Asia si unde se primesce de scótere de ochi cá se se iè protocolulu in ambe limbele, protocolulu in limb'a romana n'are neci o valóre oficiósa, ci se privesce numai cá o traducere, ér' tecstulu magiaru se pretinde se fia celu oblegatoriu cá si in Solnocu. etc.

Limb'a „neci mortu nu o vomu da!“

Se luamu lucrulu mai seriosu. Déca portamu oficiu pe contulu natiunii romane, se ne tienemu de sant'a oblegatiune a-i apará si neatingibelele ei drepturi, ér' déca nu facemu acés'a, se trecemu mai bine pe facia in castrele si simbrí'a loro, si se nu ne batemu jocu de drepturile natiunii pe a carei contu functionamu si tragemu salariile.

Se pretindemu, or' si unde, cá se se puna in pracsu si oficialitatea limbei romane intocma dupa modalitatea, care se observá in diet'a tieriei. Unu protocolu se se póte numai romanesce pentru toti si altulu éra numai ungunesce

séu germanesce pentru toti, pe rondu, ca si lucrulu se simplifica si dreptulu se pastréda neviolatu. Séu si mai corespondiatoriu: se se póte protocolulu si romanesce si magiáresce séu nemtiesce, dupa oum voru fi vorbirile, propunerile séu reflexiunile facute: de romanu séu de germanu séu de magiaru, si rectificarea protocolulu se se faca de o comisiune representata dupa limbe si cu acésta se simplifica lucrulu si se supastréda dreptulu egal de oficiositatea limbilor; ér' traducere dupa tectulu magiáru e numai o sofisma' si o b a t e r e d e j o c u de nationalitatea nóstra cu o scótere de ochi, care ne compromite, dara neci catu nu ne apara dreptulu de limba.

Oficialii subordinati inca au detori'a cea mai santa a aparà diu respoteri acestu dreptu, chiaru candu li s'aru si impune dela superiori calcarea legii patriei despre limbe, pentru ca eu sciu atat'a, ca in viati'a constitutionala principallulu n'are dreptu a demandá neci a pretinde nemicu in contra legiloru sustatorie, séu déca din despretiu totusi aru avé discretiunea a pretinde calcarea legii, subordinatulu neci moraliesce, neci politoesce nu e oblegatu dar' neci ca'i e iertatu a calca legea in favórea séu respectulu cutarui principalu; ei se reclame, recurga la in. r. guberniu si pana la Maiestate, cá se apere observarea legii in contra incercariloru de a o calcá, cá se nu cademu intr'o anarchia provocata de volnici'a calcatoriloru de lege; si fiti securi, ca unu oficialu romanu cá acela aru fi laudatu si respectatu pentru conduit'a strictei s'ale legalitati si moralitati. Legum omnes servi sumus, ut liberi esse possimus, dice Cicerone strabunulu nostru.

Redactiunea e prea convinsa de acestu adeveru, ea si lucra intocma facia cu ori-ce casuri obvenite si vede, ca la in. r. guberniu se si padiesce cu acuratetia si se sustiene punerea in pracsá a dreptulu de limba. Spre dovada ne servescu si blanchetele litografate si in limb'a romana cá si in celelalte cu titlulu initialu d. e. „In numele Maiestatei, Suale ces. si apost. regie Marele Principe alu Transilvaniei, Comitetele secuiloru; prea gratiosulu nostru Domnitoriu.“ La redactiunea Gazetei“ etc. totu romanesce.

Se scimu, ca Esc. S'a D. gubernatoriu conte de Crenneville a constatat singuru in siedinti'a consiliulu gubernialu, ca legile dietei din 1863/4 au deplin'a s'a potere de dreptu. — Apoi acelua nu mai póte fi principalu, care silesce pe subordinati la calcarea legiloru; si subordinatii se facu complici calcarii loru de lege, déca asculta, cá se se calce legea. Eu dau dreptu si la scolarii de 12 ani a nu asculta de poranci contrarie cu legile scólei. — Se ne dedamu dar' a fi neecesorabili pretendiatori de a se observa legile patriei, ca dela acésta depinde ordinea, pacea, fratietatea si fericirea statulu. —

Blasiu 17 Oct. Esc. S'a D. metropolitu chiaru acum sosi dela Vien'a intru deplina sanetate. Intieleginti'a de aici in data alergà in castelu spre a-lu beneventá si a-i multiami pentru ostenelele puse intru aceste tempuri grele, candu unii spariati la bubuiturile torentulu se tragu, se infunda si nu misca nece mana nece petioru.

Blasiani s'au miratu fórté, candu au cetitu ca Esc. S'a ar' fi mersu la Vien'a spre a se justificá. Nece vorba. Metropolitulu Siuluti u a mersu la rogarea catoru-va romani buni, cá se lucre in capitala pentru aperarea intereseloru natiunei sale. Nu porunci venite de susu l'au facutu se intreprindia acésta calatoria: ci indemnurile animei curatu romane si batatorie pentru interesele natiunei romane. —

La Aiudu, adi e septeman'a, a fostu adunare de comitetu. Bucuria mare — in „Közlöny“, ca romanii, ce au luat parte la ace'a adunare, au tacutu. „Közlöny“-ulu adeca explica, tacerea aceea, cá si cum ar' fi purcesu din multiamirea romaniloru cu preambatur'a de cai, ce facu aristocratii. Scie elu inse, oum-su multiamiti romanii, si cuscienti'a-i spune si lui „Közlöny“ si la toti ungruii, ca romanii nu potu fi multiamiti, pentru ca sunt nedereptatiti pana din colo. Si déca cu tóte aceste romanii tacu, caus'a este, ca nu-i recunósce nime de natiune egalu indereptatita, apoi cá „suferiti“?! nu au la ce vorbi. De mai mergu unii din ei la adunari de comitete, o facu acésta numai din curiositate. Atat'a e totu. — u.

Din afara. Austri'a si Prusi'a au tramisu o nota la senatulu din Francofurtu, in care lu provóca a pune capetu agitaciuniloru politice, care 'si au vatr'a in Francofurtu. Senatulu nu s'a supusu, ci a decretatu a se dá not'a mai nainte la oficiulu de politia spre a-si dá reportu. Corpulu legislativu a hotaritu cu unanimitate a cere deslusire dela senatu despre acésta nota, asteptandu cá senatulu se apere din respoteri ne-dependenti'a statulu.

In MAREA BRITANIA se gelesce mórtea lui Lord Palmerston, care in 18 Oct. pe la 10³/₄ óre parasi teatrulu lumii pentru eternitate. In loculu lui se crede, ca va veni Lord Russell séu Lord Clarendon.

Pamfletulu romanescu din Clusiu.

In capulu IV si V reimprospetésá pamfletistulu erorile, ce le comiserá romanii in congressu si deputatii in diet'a Sibiiului, ca au nimicitu diplom'a leopoldina, cu tóte, ca fundamentulu regimulu austriacu e legalitatea*). Apoi urmésá catra fine: „Prin urmare „regimulu e pure pute conservativu, de ci ce apéra in afara aceea trebue se apere si in sinulu monarchiei,“ va se dica, déca in afara e prelunga conservarea institutiuni-legale, in sinulu monarchiei inca aceea trebue se faca spre dovada aciesti asertiuni nu debue se aducu exemple vechi nu de multu au trecutu tempulu lui Josifu alu II-lea. Au nu in periode de 10 ani au regatu absolutistice? Au nu sau stredintu numitulu a nemioii tóte institutiunile constitutionale ale Ungarii si Transilvaniei? si cie sau intimplatu, aciea ca dupa 10 ani in susu au recunoscutu ca tierile de sub corona St. Stefanu numai constitutionalmiute pre temeulu Sanctiuni pragmaticie le pote rega, prinu urmare tóte ordinetiunile in contra constitutiuni emanate proprio motu leau retrasu. Aciaasta sau intimplatu si cu ordinatiunile dela a. 1823 pana la a. 1825, cari cu ordinetiunile dela a. 1862 pana la a. 1865 semene ca ou cu ou, si Imperatoriulu Franciscu I in Dieta dinu a. 1825 ou dorere merturisindu ca Ungaria numai pre bas'a sanctiuni pragmaticie se pote governa, s'au retrasu tóte institutiunile contra constitutiuni edate — din denumirile, cari in tóte dioa se intimple si din Rescriptulu pentru convocare dietei Transilvaniei as'a se vede ca cie sau facutu dela a. 1862 in coacie se ignoreadie — despre cie nici ca ne potém mira, de orechie daca Josifu alu II. si Franciscu I. s'au retrasu tóte ordinetiunile anti constitutionale. — Decie se nu pote facie aciaasta si Maiestatea sua? — mai virtuos dupe cie voi Majestetii nu potém resista, si noi nu voim — de cetero cie au voitu Schmerling, Nádasdy, Reichenstein si Zichi? au nu aciea ca legile din anulu 1848. au nu a ciea ca constitutiunea Ungarii si a Transilvaniei totalu sese nemiciasca, si in loculu ei o alte constitutiune noe sese octroyeze? Aciesti berbati toti sau depertatu de linge regimu suplianduse prin altii, cari au scrisu pre flamura lucrariloru suale Legalitatea adeca legile dinu anulu 1848(?)pre linge revisiunea de lipse; la aciaasta voescu eu a provoca natiunea romane — nu vorbescu catra aciea, cari subu Bach au incieputu a trei — si sub Nádasdy au adjunsu la digniteti stre-lucite, eaci ochi au daru nu vedu, orechi au daru nu audu, cii catre tine me intorcu regeneratoriulu natiuni si literaturi romane Georgiu Bariciu pre care satelicii lui Nádasdy teau decleratu de venzetoriu, pre tine te provocu, ca declarendute pre linge legiile din 1848 cu revisiunea de lipse, se iei flamura legalitetii in mane si tinerimea romane a caruea anime, nu e in veninaté de veninulu interesulu propriu, precum si aciea, cari din partea clientiloru lui Reichenstein pentru aciea se numescu renegati pentruca apere legalitatea si cutedie a umbla pre piciorile proprie, cu natiunea romana, care are lipse de libertate constitutionale si de scarirea deriloru, cari mai in de lungu nule pote porta, eti va urma cu bucurie. Nu diu eu ca in legile din a. 1848 e cuprinse mentuintia natiuni romane — ba recunoscú ca intru aciele legi uni articli suntu in contra natiuni romane ca natiune, si in contra limbi romane, inse suntu legi cari numai in dieta din Pesta (?) se potu inscimba — deci a nu voi a mergie la Pesta insemnadie a nu voi legalitatea, de cetero acielea legii possuadu tóte atributetele uni constitutiuni liberale, a fare de recunosterea nationalitetiloru si limbiloru ne magiare: Inse legiile din a. 1848

*) Cu alte cuvinte dreptulu istoricu? — Nucumva voiea pamfletistulu, cá deputatii din diet'a Sibiiului se readuca in viatia intrég'a imperatia a aprobatelor si compilatoru? pentruca atatu din cuprinsulu adresei la cuventulu de tron, catu si din alte desbateri e pusu afara de tóta indoiala, ca diet'a din Sibiu a recunoscutu continuitatea de dreptu cuprinsu in diplom'a leopoldina, se 'ntielege inse, ca numai pe catu nu se impotivesce principiiloru moderne si egalei indreptatiri natiunale politice si a romaniloru, cá a 4 natiune. Alta a fostu erórea cea mai mare: De ce n'au grabitu, cá se fi organizatu totu, séu celu pucinu se fi resolvatu cele 11 propositiuni regie, ca acum n'am fi siliti se ne disputamu, pana in catu nu ne obléga art. XI din 1791 si pana in catu ne póte obliga?? — R,

debue sese revidieze, ca aciasta e voea Monarchului *) aciasta e dorintia ciei mai mari parti a intelligentii magiare; dare cumu se potu acielea revida, daca noi punemu pedocie la completarea Dieti? ciei inse debue sese intimple, la care revisiune apoi luandu si noi parte cu dreptu se pote astepta, ca aciea revisiune as'a sese intimple catu si natiunile ne magiare inca se fie indestulite — si constitutiunea, care de atatia secli sau aperatu in contra totu feliuri de apucaturi anti constitutionale sese pestreze ne vetemate pre viitoriu — si nici ca poti eu crede, cumca aciea Dieta care in a, 1848 au edisu dreptulu individuala pentru toti lecuitori patrii atunci candu in ea numai nobili era representati, in 1866 se nu recunosea dreptulu nationalu a natiuniloru ne magiare; atunci, candu in Dieta viitore o parte in semnate a Deputatiiloru voru fi romani, sasi, serbi, slovati si croati; atunci candu duhulu tempului o pofteste aciasta. Nu pote dare de presinti a fi alta de visa nostra de catu Legalitatea si cu ea legiile din a. 1848 pre linge revisiunea de lipse, caoi aciasta o pofteste binele Imperiului, si a natiunii romane, singuru aciasta fiindu calea ca Patria, ca Imperiu sese pote earasi aducie la una stare normale."

Cu aceste finesce pamfletistulu. Dar' „Illiacos intra muros peccatur et extra.“ Elu imputa fostiloru deputati, de ce au alesu la senatulu imperialu pana a nu si pune in ordine trebile acasa, si acum totu elu ne mana la Pest'a, ér' pe calea orbiloru. Nu potemu dar' astepta nece dela pamfletistu si soci nemica alta, decat farmituri, ce voru cadé de pe mesele Domniloru. De altu mintrenea aveti, Domnule, acum ocaziune a dovedi, ce poteti face mai multu, decat ne facú diet'a din 1863/4 cu tóte erorile comise. Asteptámu cu totulu alte afidari mai credibile, asteptámu, cá Dvóstra se nu ve multumiti a infira totu numai la personalitati, fara cá se ne aratati catu de pucina sperantia de vre unu prospectu mai demnu, mai securu de a ne asecura mai bine viati'a politica natiunala aici a casa, ca-ce la ceea ce ne recomandati — antagonistii nostri natiunali ne imbuldiá inca cu sil'a in 1848. — Dar' se vedemu, ce veti elupta acum Dvóstra, pe ce pitióre veti pune natiunea? ce terenu politicu natiunala ei veti revindeca? Numai luative pe sama, cá amblandu dupa paserea din gardu, se nu ve tresiti infipti in vre unu paru, fara se ve mai poteti reitorce la cea de amana, care numai cu mare greu o poturamu vena. Candu avemu unu coperisiu, nu ne e frica de furtuni; dar' in cas'a domn. numai dupa usia ni se va da locu! —

V a r i e t a t i.

✠ Sabesiu 11 Oct. Iuliu Balomiri juristu la academi'a c. r. din Sabiu de relegiunea gr. cat. din Sabesiu si terminá cursulu vietii pamentesci in 23 Sept., lasandu in doliu profundu pre multu jubitulu seu parente Simeone Balomiri jude regescu in Sabesiu, pre scumpa s'a mama Rosalia, si pre demnele multu jubitele sale surori Mina si Leontina, cari cu tóte rudeniile cu toti amicii i gelescu mutarea tempuria din viétia. In 25 Sept. la 10 óre ante amédia i dederamu onórea cea mai de pe urma petrecandu-i remesitiele pamentene la casa eternitatii. Fiai tieran'a usioru si memoria eterna!

— Eos. S'a d. presiedinte alu r. guberniu transilvanu, LML. c. de Crenneville a calatoritu la Vien'a. Br. Lud. Iosika inca fú chiamatu si calatori la Vien'a.

— Universitatea natiunii sasesci dupace alese o comisiune, in care se afla si Rannicher si Balomiri pentru obiectulu cestiiunii revisiunii art. I despre uniune, tienù pana acum siedintie totu numai economice.

*) Contradicere Domnule; mai susu disesi, ca fundamentulu regimului austriacu e conservarea institutiuniloru legale, adeca reintórcerea la diploma leopoldina cu retragerea ordinatiuniloru anti constitutiunale? si aici zidesci totulu ér' pe vóiea monarchului. Monarchulu acelasi nu póte avé nece dóue consciintie nece dóue voi, prin urmare ceea ce a voitu si intaritu prin sanctiune in an. 1863/4, aceea va remané totu vói'a monarchului; si déoa regimulu acesta s'ar opune vóii monarchului, nu credemu, ca o ar' duce mai indelungatu de catu celu dela 1861. Ecce ne intelnimu aici; si Dvóstra si noi zidimu pe voi'a monarchului, numai catu noi avemu acea vóia si intarita prin sanctiune de pe tronu in faci'a Europii, precandu a Dv. e numai sperata. — R.

— In Mercurea se facú restauratiunea in 18 si se ale sera jude r. Gustav Wendler jude scaunulu Carolu Hahn si Demetriu Macelariu de asesoru. De voru merge tóte restauratiunile calea racului cá si in Mercurea, unde judele regiu erá romanu si adi nece macaru judele scaunulu nu, apoi in adeveru aru trebui atatu inteliginti'a, catu si ceilalti romani, cari se póta cu atat'a nepasare de partea dreptului, ce-li se cuvine, stropiti cu isopu, cá se se curatiésca de peccatulu nepasarii si alu imparecherii, cari ambe potu trage popóre intregi in mormentulu vietiei politice. —

Nr. 5109/civ. 1865.

2-3

Publicatiune.

De catra magistratulu urbanu si districtuale cá judecatoria se face de obste cunoscutu: cumca la cererea mostenitoriloru Mariei veduva Arsenie Steriu si invoiearea incl. comissiuni orfanale de aicea in numele mostenitoriloru minoreni s'a concessu licitatiunea de buna voia a averei aflatorie aicea a Mariei veduva Arsenie Steriu, constatoria: 1. In avere miscatoria: din mai multe pretiose, efecte de auru si de argentu, mobile, pandiarie si alte diterite obiecte in pretiu totalu de 2350 fl. 3 cr. v. a.; 2. In avere nemiscatoria: din doue case cu gradine in suburbiulu de susu (scheiu) sub Nr. 271/272 in pretiu de 700 fl. v. a. si din casa din suburbiulu de susu in prundu sub Nr. 378 in pretiu de 2000 fl. v. a.

Spre vendiarea averei miscatoria se defigu terminii pe 28 Octombore 1865 si dilele urmatorie, precum si pe 11 Noemvre 1865 si dilele urmatorie in casa din prundu sub Nr. 378 Consc.-Nr. 432 incependu dela 9 óre diminetia si spre vendiarea caselor cu gradine sub Nr. 271/272 numai unu terminu pe 18 Noemvre 1865 la 9 óre diminetia la fatia locului, apoi spre vendiarea casei din prundu sub Nr. 378 iarasi numai unu terminu pe 25 Noemvre 1865 diminetia la 9 óre la fatia locului la care atatu realitatile catu si averea miscatoria nu se va vinde sub pretiulu estimatiunei si cea din urma inca numai pe langa depunerea pretiului vendierei.

Conditiiunile licitatiunei si estimatiunea realitatiloru precum si extractulu din protocoalele funduarie se afla in cancelaria subscrisei judecatorii, unde se potu vedé si decopia.

In fine se observedia, ca vendiarea acésta se va face numai la cererea de voia buna a mostenitoriloru si ca prin urmare drepturile intabulate pe realitati remanu neatinse.

Brasiovu in 7 Octombore 1865.

Magistratulu urbanu si districtuale cá judecatoria.

Vata artritica a Dr. Pattison

alina indata si vindeca iute

ARTRITIC'A si REUMATISMULU

(sioldin'a, séu racél'a la incheieturi) de totufeliulu, precum dorerile de obradiu, peptu, gutu si de dinti, artrit'ca de capu, chiragr'a (soldina in mani), gonagr'a (in genunchiu), dorerea de stomacu si de pantece etc.

In pachete de cate 1 fl. v. a. — si de cate 50 cr. v. a. dimpreuna cu indreptariulu pentru intrebuintiare originila nefalsificata se afla singuru numai la D. G. ANKEN si Comp. aici.

A testare.

Multu onorate Domnule! Dupace vat'a artrit'ca a Drlui Pattison si aratá efectulu binisioru, me afli motivatu a mai ordoná la Dta inca 2 pachete, cu care, ce e dreptu me indreptaiu binisioru, dar' nu me vindecaiu de totu, inse te rogu fórte se nu me amani — scl.

Gherl'a L. P. Felvinz, (Ardéla) 2 Ian. 1863.

A d o l f R o s e n b a u e r, docente.

Cursurile la bursa in 24. Oct. 1865 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 23 cr. v.
Augsburg	—	—	108 „ 25 „